

Coalición Pro Acceso
Calle Cava San Miguel 8, 4C
28005 Madrid

Declaració de la “Coalición Pro Acceso” en el Dia Internacional del Dret d'Accés Universal a la Informació

Amb motiu de la celebració del Dia Internacional del Dret d'Accés Universal a la Informació del 28 de setembre de 2021, els membres de la “Coalición Pro Acceso” presenten la següent Declaració:

Ratificant els deu principis aprovats per la “Coalición Pro Acceso” i que són l'eix fonamental de la seua actuació i les garanties que ha de tindre qualsevol ordenament jurídic sobre el dret d'accés a la informació:

1. El dret d'accés a la informació és un dret fonamental de tota persona.
2. El dret d'accés a la informació s'aplica a totes les entitats públiques, a tots els poders de l'Estat i a totes aquelles entitats privades que realitzen funcions públiques.
3. El dret d'accés a la informació s'aplica a tota la informació elaborada, rebuda o en possessió de les entitats públiques, sense importar com estiga emmagatzemada.
4. Realitzar sol·licituds ha de ser senzill, ràpid i gratuït.
5. Cada entitat pública ha de nomenar responsables d'informació encarregats de processar sol·licituds, així com ajudar als sol·licitants.
6. Prevalença de la Llei de Transparència en matèria d'accés a la informació sobre lleis que continguen un règim d'accés a la informació.
7. Les denegacions d'accés a la informació han de ser limitades i estar degudament motivades, emmarcades en els límits establits en els estàndards internacionals i subjectes a una prova de mal i d'interés públic.
8. Publicació proactiva: Les entitats públiques, a iniciativa pròpia, han de posar a la disposició del públic informació bàsica i essencial sense que siga necessari realitzar una sol·licitud.
9. El dret d'accés a la informació ha de ser garantit per un òrgan independent.
10. Accés a la justícia. Tota persona té dret a recórrer les denegacions d'accés o la no contestació a les sol·licituds realitzades.

Recordant que, encara que a Espanya existisca una Llei de Transparència que regula el dret d'accés a la informació, aquesta llei no compleix amb tots els principis de la “Coalición Pro Acceso”; especialment falla en la falta de reconeixement d'aquest dret com un dret

fonamental.

Destacant la importància de l'accés a la informació, especialment en moments crítics com els succeïts per la pandèmia de la Covid-19, per a evitar que en un futur pròxim aquest dret siga suspès per situacions derivades de problemes socials, econòmics, climàtics o de qualsevol naturalesa que ens afecten com a societat.

Ressaltant que la falta de reconeixement del dret d'accés a la informació com a dret fonamental a Espanya ha derivat en un divers i complex marc legal per a aquells ciutadans i ciutadanes que desitgen exercir el seu dret a accedir a la informació.

Demandant el reforçament dels òrgans garants d'aquest dret, perquè gaudisquen de majors recursos i poders per a exigir el compliment de les obligacions per part dels organismes públics que tenen la informació i així evitar que ignoren o impugnen sense motiu les decisions d'aquests òrgans.

Recordant els múltiples compromisos que es troben en l'IV Pla d'Acció de Govern Obert per a millorar la transparència a Espanya i on destaquen la reforma de la Llei de Transparència, la signatura i ratificació del Conveni del Consell d'Europa sobre Accés a Documents Públics, la realització de debats per a un possible reconeixement d'aquest dret com un dret fonamental, entre altres.

Per tot això, tornem a fer una crida al Govern d'Espanya perquè:

- a. **Dret fonamental:** Reconega el dret d'accés a la informació com a dret fonamental i adopte una llei orgànica de transparència.
- b. **Tota entitat pública:** El dret abaste a totes les autoritats públiques pertanyent a qualsevol dels poders Executiu, Legislatiu i Judicial i a tots els nivells de l'estructura governamental (nacional, regional i local), així com a tota entitat propietat del govern o controlada per ell que presten serveis o exercisquen funcions públiques. També abastarà a qualsevol persona natural o jurídica que realitze funcions i/o serveis públics o que operen majoritàriament amb fons públics, però solament respecte als fons públics rebuts o a les funcions i serveis públics exercits.
- c. **Tota la informació:** El dret s'aplique a tota la informació en mans de les entitats públiques sense importar la data de creació, excepte les quals es veguen afectades de manera justificada per un o diversos límits, i s'elimine l'article 18.1.b de la Llei de Transparència, que exclou una certa informació de l'abast de la llei. El dret d'accés a la informació incloga el dret de consulta dels documents en els quals aquesta informació es troba registrada, sempre que no existisca una limitació física o siga aplicable una excepció per a això.
- d. **Accés obert a la documentació històrica:** Publicació dels instruments de descripció en format obert de tots els fons de documents històrics, per a facilitar l'accés a la investigació d'aquests.
- e. **Excepcions limitades:** Per a assegurar que la Llei de Transparència complisca amb els estàndards internacionals i no establisca condicions que limiten el dret diferents a les que assenyalen aquests estàndards, demanem eliminar les causes de no admissió assenyalades

en l'article 18 de la Llei de Transparència i, d'aquesta manera, es tramiten totes les sol·licituds d'informació en mans dels subjectes obligats. Des de la CPA recordem que en els casos en què s'al·legue un ús abusiu del dret, s'aplicarà el que s'estableix en l'article 7 del Codi Civil, devent sempre justificar-se la mesura presa per a evitar l'abús conforme a l'article 35.1a) de la Llei 39/2015. En una futura llei orgànica de transparència s'han d'incloure mesures que permeten fer una correcta ponderació entre els drets sobre la protecció de dades de caràcter personal i l'accés a la informació, sempre tenint en compte l'interés públic de la transparència.

f. **Prevalença de la Llei de Transparència:** La Llei de Transparència ha de tindre la categoria de llei orgànica perquè desenvolupa un dret fonamental. Això significa que el dret fonamental de les persones preval sobre qualsevol altre règim d'accés a la informació, llevat que garantisca un accés més ampli i atorgue majors garanties al sol·licitant. Això requereix esmenar la Disposició Addicional Primera i derogar unes certes normatives, entre les quals es troba el règim d'accés a arxius regulat en el Reial decret 1708/2011.

g. **Una única via per a sol·licituds i per a recórrer:** Es pugen presentar per la mateixa via sol·licituds d'accés a qualsevol informació o document en mans de qualsevol entitat pública sense haver d'especificar la normativa aplicable, i podent interposar reclamacions contra les decisions rebudes, sense importar el règim d'accés aplicat al Consell de Transparència i Bon Govern o òrgans autonòmics anàlegs.

h. **Per a totes i tots, sense identificació:** Elimine el requisit d'identificació per a poder exercir el dret d'accés a la informació. Ha de garantir que siga un dret a l'abast de totes i tots, senzill d'exercir, sense formalismes burocràtics i on no es requerisca la utilització d'aplicacions informàtiques que sol·liciten la identificació electrònica, bastarà amb proporcionar un correu electrònic o postal per a rebre la informació.

i. **Sancions per incompliment del dret d'accés i de les obligacions de publicitat activa:** Els òrgans garants del dret compten amb les facultats suficients per a supervisar el compliment de les obligacions de transparència i pugen sancionar a aquelles institucions que no les compleixen. A més, el Consell de Transparència i Bon Govern i la resta dels òrgans garants a Espanya han de comptar amb els recursos humans, materials i financers necessaris per a fer front a la seua labor.

j. **Major publicació proactiva;** Es publique més informació de manera proactiva, en formats reutilitzables, especialment aquella informació que és de major interès públic, així com la relacionada amb la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i aquella que ha sigut sol·licitada sovint per la ciutadania.

k. **Coneixement obert:** Es publique la informació derivada d'investigacions científiques i informes de consultories finançats amb recursos públics amb llicències que permeten la seua reutilització.

l. **Transparència dels algorismes:** Donar accés al codi font de programes i algorismes utilitzats per les administracions públiques, així com garantir l'accés a les dades i programes contractats que s'utilitzen per a entrenar als algorismes, permetent la possibilitat d'auditar els resultats que es llancen amb l'ús d'aquesta tecnologia. La normativa reguladora haurà d'establir l'obligació de notificar als ciutadans i ciutadanes quan una decisió que els afecte, directament o indirectament, haja sigut presa fent ús d'aquesta tecnologia.

- m. **Informació fàcil d'entendre:** Garantisca que la informació clau publicada de manera proactiva es trobe expressada en un llenguatge senzill.
- n. **Registres Oberts:** Accés en format obert a totes les dades contingudes en els registres públics, prioritzant el Registre Mercantil.
- o. **Transparència de lobby:** Establisca una regulació de lobby que garantisca l'accés a la informació sobre qui està fent lobby, i la presa de decisions i lleis entorn de les quals s'ha realitzat aqueixa activitat, així com la transparència de qualsevol mena de participació pública que afecte la presa de decisions.
- p. **Fons Europeus Oberts:** Assegure la publicació proactiva sobre l'ús de tots els fons europeus, especialment d'aquells de l'instrument de recuperació "Next Generation EU" i en particular dels fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència, publicant, entre altres dades claus, informació sobre tots els beneficiaris d'aquests fons.
- q. **Canvi Climàtic:** Publique informació rellevant relacionada amb les mesures i accions que s'estiguen portant o es duran a terme per a previndre el canvi climàtic, així com la publicació de tota aquella informació que permeta a la ciutadania conèixer la situació climàtica actual i propicie el debat de les actuacions conjuntes que es puguen realitzar en el present i futur immediat per a evitar catàstrofes amb implicacions socials, econòmiques, sanitàries i polítiques, tal com ha ocorregut amb la pandèmia de la Covid-19.
- r. **Compromís Internacional:** Signe i ratifique el Conveni del Consell d'Europa sobre Accés als Documents Públics, que va entrar en vigor l'1 de desembre de 2020.

Donada la importància a aconseguir la recuperació després de la pandèmia i en la renovació democràtica, des de la "Coalición Pro Acceso", instem el Govern d'Espanya que establisca les mesures necessàries per a garantir una vertadera transparència, començant per dotar de suficients recursos humans i econòmics al Consell de Transparència i Bon Govern per al compliment efectiu de les seues funcions, resolga les sol·licituds d'accés a la informació en els terminis establits en la Llei de Transparència i complisca amb les resolucions que emeta el Consell.

Des de la "Coalición Pro Acceso" estem al corrent que moltes d'aquestes demandes es troben dins dels compromisos del [IV Pla d'Acció de Govern Obert](#). Pel que instem el compliment del calendari establert per a la seua execució, tenint en compte que el Mecanisme de Revisió Independent ha assenyalat que alguns suposarien un avanç substancial per a la transparència a Espanya.

Demandes que des de la "Coalición Pro Acceso" ratifiquem hui, Dia Internacional del Dret d'Accés Universal a la Informació.

A Alacant, a 28 de setembre de 2021.

Signen la declaració:

Access Info Europe
Archiveros Españoles de la Función Pública (AEFP)
Asociación Andaluza para la Defensa de los Animales (ASANDA)
Asociación de Archiveros y Gestores de documentos del Principado de Asturias (AAPA)
Asociación de la Prensa de Madrid (APM)
Asociación de Usuarios de la Comunicación (AUC)
Asociación Española de Acreditación de la Transparencia (ACREDITRA)
Asociación Innovación y Derechos Humanos (ihr.world)
Asociación Pro Derechos Humanos de España (APDHE)
Associació Ciutadania i Comunicació (ACICOM)
Associació d'Arxivers i Gestors de Documents Valencians (AAV)
Col·legi oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de la Comunitat Valenciana (COBDCV)
Confederación de Consumidores y Usuarios (CECU)
Coordinadora de Organizaciones para el Desarrollo
Daniel Ruiz Nodar. Profesor Universidad Carlos III
Federación de Sindicatos de Periodistas (FeSP)
Fundación Civio
Fundación Cultura de Paz
Fundación Global Nature
Fundación Hay Derecho
Gobierno Transparente
Iniciativa Barcelona Open Data
Manuel Sánchez de Diego. Profesor de la Universidad Complutense de Madrid
Observatorio de RSC
Plataforma en Defensa de la Libertad de Información (PDLI)
SEO/BirdLife
Sociedad Española de Documentación e Información (SEDIC)
Transparencia Internacional España
Xnet

Acadèmics i organitzacions externes que donen suport a la Declaració

Associació de Professionals de l'Arxivística i la Gestió de Documents de Catalunya (AAC)
Blueprint for Free Speech
Càtedra de Dades Obertes UPV, CATEDRADES.
Centre d'Estudis sobre Dictadures i Democràcies. Universitat Autònoma de Barcelona (CEDID-UAB)
Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents (ESAGED) de la Fundació Universitat Autònoma de Barcelona (FUAB)
Hugo Aznar. Profesor CEU – Universidad Cardenal Herrera
Observatorio Valenciano de Datos abiertos y transparencia / Cátedra de transparencia y gestión de datos